

सर्वोच्च अदालत, संयुक्त इजलास
माननीय न्यायाधीश श्री ईश्वर प्रसाद खतिवडा
माननीय न्यायाधीश श्री सुष्मालता माथेमा
फैसला

०७२-RB-०१९४

मुद्दा: आयकर (आ.व.०६०/०६१)

ठूला करदाता कार्यालय, हरिहर भवन, ललितपुरको तर्फबाट ऐ. कार्यालयका निवेदन
प्रमुख कर प्रशासक जगदीश रेग्मी १ पुनरावेदक

विरुद्ध

युनाइटेड फाइनेन्स लिमिटेड १ प्रत्यर्थी

०७४-RB-०३६२

जिल्ला काठमाडौं, काठमाडौं महानगरपालिका वडा नं. १ आई जे प्लाजा निवेदन
दरवारमार्ग स्थित युनाइटेड फाइनेन्स लिमिटेडको तर्फबाट अख्तियार प्राप्त का.मु. पुनरावेदक
महाप्रबन्धक ऐ. बस्ने ईश्वर पोखरेल १

विरुद्ध

आन्तरिक राजश्व कार्यालय, काठमाडौं क्षेत्र नं. १ बबरमहल १ प्रत्यर्थी

शुरु निर्णय गर्ने पदाधिकारी :- प्रमुख कर प्रशासक, श्री लोकदर्शन रेग्मी
पुनरावेदन तहमा फैसला गर्ने :- अध्यक्ष श्री दीपक कुमार कार्की
लेखा सदस्य श्री हरि पोखरेल
राजश्व सदस्य श्री मणिदेव जोशी
फैसला गर्ने निकाय :- श्री राजश्व न्यायाधिकरण, काठमाडौं
फैसला मिति :- २०६९।६।२५

राजस्व न्यायाधिकरण काठमाण्डौको फैसला उपर ठुला करदाता कार्यालय र युनाइटेड फाईनान्स लिमिटेडको तर्फबाट अनुमती पाउँ भन्ने निवेदन परी यस अदालतबाट राजस्व न्यायाधिकरण ऐन, २०३१ को दफा ८ को खण्ड (घ) बमोजिम अनुमति प्रदान भई पुनरावेदनको रोहमा दायर हुन आएको प्रस्तुत मुद्दाको संक्षिप्त तथ्य र ठहर यसप्रकार छः

तथ्यगत व्यहोराः

१. करदाता युनाइटेड फाइनान्स लि.ले आ.व.२०६०/०६१ को आयकर प्रयोजनको लागि खुद आय रु.९७,६६,०३१।-कायम गरी मिति २०६१।०९।१४ मा आन्तरिक राजस्व कार्यालय क्षेत्र नं.१ काठमाण्डौमा स्वयंकर निर्धारण विवरण पेश गरेको।
२. करदाताबाट पेश भएको आ.व.२०६०/०६१ को स्वयं कर निर्धारणको विवरण अध्ययन परीक्षण गर्ने सिलसिलामा उपलब्ध भएसम्मका कागजात फाँटवारी तथा प्रमाणहरू अध्ययन, छानवीन तथा परीक्षण गर्दा आयकर ऐन, २०५८ बमोजिम समावेश गर्नुपर्ने आय समावेश नभएको/कट्टी गर्न नपाइने खर्च कट्टी गरेको देखिएकोले ऐनको दफा १०१ बमोजिम रु.१,०८,६७,५६४।८० करयोग्य आय कायम गरी संशोधित कर निर्धारण गर्नु पर्ने देखिएकोले सो बमोजिम गर्नु नपर्ने कुनै ठोस प्रमाण भए पत्र प्राप्त भएको १५ दिनभित्र पेश गर्न भनी ऐनको दफा १०१(६) बमोजिम करदातालाई आन्तरिक राजस्व कार्यालयबाट मिति २०६४।९।४ मा जारी गरेको सूचना।
३. कार्यालयको मिति २०६४।९।४ को पत्रमा उल्लेखित रकमहरू आयमा समावेश गरिएको सम्बन्धमा बोनस ऐन, २०३० को दफा ५(१) बमोजिम खुद मुनाफाको १० प्रतिशत बराबरको रकम कर्मचारीहरूलाई बोनस वापत छुट्याइएको हो। नाफा नोक्सान हिसाबसंग सम्बन्धित हास खर्च रु.६,०८,४७६।- अपलेखन खर्च समेत कम्पनीको कारोबारसंग सम्बन्धित खर्चहरू हुन भनी करदाताको तर्फबाट प्रत्यर्थी कार्यालयमा मिति २०६४।९।१९ मा जवाफ दर्ता गराएको।
४. करदाताले खुद आय रु.९७,६६,०३१।- कायम ररी स्वयंकर विवरण कार्यालयमा बुझाएकोमा कार्यालयले उक्त स्वयं कर निर्धारण विवरण र सम्बन्धित कागजात छानविन तथा परीक्षण गर्दा उक्त रकमलाई अमान्य गरी करयोग्य आय

रु.१,०८,६७,५६४।८० कायम गर्ने गरी आन्तरिक राजस्व कार्यालयबाट मिति २०६४।९।२३ मा कर निर्धारण सम्बन्धी निर्णय पर्चा खडा भएको र मिति २०६९।९।२३ मा करदाताका नाममा संशोधित कर निर्धारण आदेश जारी भएको।

५. आन्तरिक राजस्व कार्यालय क्षेत्र नं. १ काठमाण्डौबाट निम्न रकमलाई आयमा समावेश गर्ने गरी भएको मिति २०६४।९।२३ को निर्णय बदर गरी न्याय पाउँ भनी करदाताको तर्फबाट राजश्व न्यायाधिकरणमा पुनरावेदनपत्र दर्ता भएको।

- बढी दावी बोनस रु. ३३,६५३।९०
- बोनस खर्च रकम रु. १,१८,७६९।—
- हास कट्टी बोनस रु. १२,३१२।८०
- शेयर निष्काशन अपलेखन खर्च रु. ३,५६,५९२।—
- गत वर्षको नोक्सानी रु. ५,८०,२०५।७०

६. बोनस खर्चलाई अमान्य गर्ने गरी शुरु कार्यालयले गरेको निर्णय फरक पर्नसक्ने अवस्था हुँदा अ.वं. २०२ नं. बमोजिम छलफलको निमित्त सरकारी वकिल, आन्तरिक राजस्व विभागलाई पेशीको सूचना दिई पेश गर्न भनी न्यायाधिकरणबाट मिति २०६९।४।२८ मा भएको आदेश।

७. आन्तरिक राजस्व कार्यालय क्षेत्र नं. १ काठमाडौंको मिति २०६४।९।२३ को संशोधित कर निर्धारण गर्ने निर्णयमा बढी दावी गरेको बोनस खर्च रु.३३,६५३।९० तथा शेयर निष्काशन अपलेखन खर्च अमान्य गरेको निर्णय मिलेको नदेखिँदा सो हदसम्म उल्टी हुने ठहर्छ भन्ने राजश्व न्यायाधिकरणको मिति २०६९।६।२५ मा भएको फैसला।

८. बोनस ऐन, २०३० को दफा ५ ले "मुनाफा गर्ने प्रत्येक प्रतिष्ठानले एक आर्थिक वर्षमा गरेको खुद मुनाफाको दश प्रतिशत बराबरको रकम कर्मचारीहरूलाई बोनस वापत छुट्याउन पर्ने व्यवस्था ऐनको दफा ५ बमोजिम खुद मुनाफा निर्धारण गर्दा आयकर ऐन बमोजिम हुनुपर्ने स्पष्ट रूपमा उल्लेख भएकै छ। सबै खर्च कटाएपछि हुन आउने खुद मुनाफाको दश प्रतिशत बराबरको रकम बोनसको रूपमा खर्चकट्टी गरेर मात्र वित्तीय विवरणमा खुद नाफा कायम गर्नुपर्ने वित्तीय अभ्यास रही आएको छ। बोनस खर्च कट्टा गरिसकेपछि कायम हुन आउने खुद नाफाको दश प्रतिशत

बराबरको रकम मात्र बोनस वापत व्यवस्था गर्नुपर्ने र त्यसरी कायम भएको खुद नाफाको दश प्रतिशत बोनस वापतको रकम नाफा नोक्सान खातामा हिसाब कृत्रिम नाफा देखाई बोनस दावी गरेको प्रष्ट देखिँदा यस्तो खर्च आयकर ऐन, २०५८ को दफा १३ प्रतिकुल हुन्छ। उक्त खर्च रकम छुट पाउने बारे स्पष्ट आधार र कारण खुलाईएको छैन। शेयर अपलेखन खर्चका सम्बन्धमा सम्बन्धित आ.व.को खर्च नरहेको अवस्थामा खर्च कट्टी दिन आयकर ऐन, २०५८ को दफा १३ प्रतिकुल हुने आधारमा करयोग्य आयमा समावेश गर्न नै पर्ने हुन्छ। दीर्घकालीन लाभ प्राप्त हुने जस्तो अमूर्तभाव आउने सामान्य तर्कका साथ भएको राजस्व न्यायाधिकरणको फैसला त्रुटिपूर्ण भएकाले बदरभागी छ भन्ने व्यहोराको ठुला करदाता कार्यालयको पुनरावेदन अनुमती पाउँ भन्ने निवेदनपत्र।

९. आयकर ऐन, २०५८ को दफा १३ ले कारोबारसँग सम्बन्धित खर्चहरू कट्टा गर्दा जुन आय वर्षको आय गणना गरिएको हो सोही आय वर्षमा भएको खर्च मात्र कट्टी हुने कानूनको रोहमा राजस्व न्यायाधिकरण काठमाडौंले गईसकेको आर्थिक वर्षमा भएको शेयर निष्कासन अपलेखन खर्चतर्फ कट्टी दिने गरी मिति २०६९।६।२५ मा भएको फैसलाबाट उक्त दफा १३ को कानूनी त्रुटी भएको देखिँदा राजस्व न्यायाधिकरण ऐन, २०३१ को दफा ८(घ) बमोजिम पुनरावेदन गर्ने अनुमति प्रदान गरिएको छ भन्ने यस अदालतको मिति २०७२।७।१३ को आदेश।
१०. आ.व. २०५८/०५९ सम्ममा रु.३४,५९,०६३/- बढी कर दाखिला भएको र आ.व.२०५९/०६० मा थप रु.८०,४४७/- बढी दाखिला भैरहेकोमा विपक्षीले आ.व.२०६०/०६१ को संसोधित कर निर्धारण गर्दा आ.व.२०५९/०६० को रु.८०,४४७/- र आ.व. २०६०/०६१ को अग्रिम कर कट्टी मिलान वापत रु.१,५३,४१६/०७ लाई मात्र अग्रिम आयकर दाखिला रकम भनी देखाई बाँकी रु.३४,६५,५१८/५१ लाई उल्लेख नै नगर्नु भएको त्रुटिपूर्ण छ। आ.रा.का.ले आ.व. २०५७/०५८ देखि आ.व. २०५९/०६०. सम्मका विभिन्न मितिमा विभिन्न भौचर नं. हरूबाट जम्मा रु.४१,००,०००/- कर रकम दाखिला भएको भनी प्रमाणित गरी दिएको छ। उक्त रकम बुझाएकोमा विवाद छैन। आ.व. २०५७/०५८ मा अग्रिम करको रकम बढी दाखिला भैरहेको देखिएको र आ.व.२०५८/०५९ र आ.व.

२०६९/०६० मा नोक्सानी कायम भएकोले अधिल्ला आ.ब. हरुमा बुझाएको रु.४१,००,०००/- के कुन शीर्षकमा कहिले र कसरी हिसाब मिलान भै रु.८०,४४७/- मात्र अग्रिम आयकर वापतको रकम भनी उल्लेख गरेको हो भन्ने संशोधित कर निर्धारण आदेश तथा निर्णय पर्चा मा उल्लेख छैन। उपरोक्त हिसाब बमोजिम आ.ब.२०६०/०६१ मा स्वयंकर निर्धारण बमोजिम अग्रिम कर कट्टी तथा विगत वर्षहरुको अग्रिम आयकरको रकम वापतको रु.३६,९९,३८२/०३ मध्ये प्रस्तुत आ.ब. को करको दायित्व वापतको रु.२९,२९,८०९/- कट्टा गरेपछि अर्को आ.ब.को लागी अग्रिम आयकरको रकम रु.७६९,५७३/०३ कायम रहनेमा आ.रा.का.ले संशोधित कर निर्धारण गरी केही खर्च शीर्षकलाई अमान्य गरी करयोग्य आयको नयाँ अंक कायम गर्दा पनि थप रु.३,३०,४६०/४४ कर र रु.१,६५,२३०/२२ दफा १२० बमोजिमको शुल्क लगाउनु भएकोले सो सबै हिसाब गर्दा पनि जम्मा करको दायित्व रु.३४,२५,४९९/६६ मात्र हुन्छ। माथिका प्रकरणहरुमा देखाइएको हिसाब बमोजिम आ.ब.२०६०/०६१ सम्ममा पुनरावेदकबाट रु.३६,९९,३८२/०३ अग्रिम आयकर दाखिला भएको छ। उक्त हिसाबबाट संशोधित कर निर्धारण भै करयोग्य आयको नयाँ अंक कायम हुने अवस्थामा थप रकम पुनरावेदकले तिर्नु नपर्ने भएकोले आयकर ऐन, २०५८ को दफा ११८ र ११९ बमोजिमको व्याज र विशेष शुल्क लाग्न सक्ने अवस्था छैन। लाग्नै नपर्ने व्याज तथा विशेष शुल्क लगाएतको संशोधित कर निर्धारण आदेश बदरयोग्य छ। आ.रा.का.को कर निर्धारण आदेश सदर गर्ने गरी भएको राजस्व न्यायाधिकरण कार्यालयको फैसला त्रुटिपूर्ण रहेकोले बदरभागी छ भन्ने व्यहोराको युनाइटेड फाइनान्स लिमिटेडको पुनरावेदन गर्ने अनुमती पाउँ भन्ने निवेदनपत्र।

११. आ.ब.२०५७/०५८ र २०५९/०६० सम्म विभिन्न मितिमा दाखिला गरेको कर रकमतर्फ समुचित विवेचना नगरी भएको राजस्व न्यायाधिकरण काठमाडौंको मिति २०६९।६।२५ को फैसला विचारणीय भएको साथै यसै फैसला सम्बन्धमा परेको ठूला करदाता कार्यालयको निवेदनमा मिति २०७२।७।१३ मा यस अदालतबाट पुनरावेदन गर्न अनुमति प्रदान भै रहेको देखिँदा दुवै पुनरावेदनमा एकैसाथ सम्बोधन हुन उचित भएबाट राजस्व न्यायाधिकरण ऐन, २०३१ को दफा ८ (घ) बमोजिम

पुनरावेदन गर्ने अनुमति प्रदान गरिएको छ। विपक्षी झिकाई ०६९-LE-०२८१ को पुनरावेदन मिसिल साथै राखी पेश गर्नु भन्ने यस अदालतको मिति २०७४।१२।२ मा भएको आदेश।

यस अदालतको ठहर:

१२. नियमबमोजिम पेशी सूचीमा चढी इजलास समक्ष पेश हुन आएको प्रस्तुत मुद्दामा पुनरावेदक ठूला करदाता कार्यालयको तर्फबाट उपस्थित विद्वान उपन्यायाधिवक्ता श्री हरिशंकर ज्ञवालीले शुरू कार्यालयले निर्णय गर्दा लिएको आधार कानूनसम्मत रहेकोले राजस्व न्यायाधिकरणबाट भएको फैसला केही उल्टी गरी शुरू कर निर्धारण आदेश सदर हुनु पर्दछ भनी बहस जिकिर गर्नु भयो। पुनरावेदक युनाइटेड फाइनान्सको तर्फबाट उपस्थित विद्वान अधिवक्ताद्वय श्री अमित कुमार कर्ण र श्री अरुण कुमार ज्ञवालीले आन्तरिक राजस्व कार्यालयले गरेको संशोधित कर निर्णय आदेशलाई आंक्षिक रूपमा सदर गर्ने गरी भएको राजस्व न्यायाधिकरणको फैसला त्रुटिपूर्ण भएकोले केही उल्टी गरी करदाताले पेश गरेको स्वयं कर निर्धारण विवरण अनुसार कर निर्धारण हुनु पर्दछ भनी गर्नु भएको बहस जिकिर समेत सुनियो।
१३. अब यसमा राजस्व न्यायाधिकरण काठमाण्डौंको फैसला मिलेको छ वा छैन? ठूला कर कार्यालय र युनाइटेड फाइनान्स लिमिटेडको पुनरावेदन जिकिर पुग्न सक्ने हो वा होईन? भन्ने सम्बन्धमा निर्णय दिनुपर्ने देखियो।
१४. निर्णयतर्फ विचार गर्दा, करदाता युनाइटेड फाइनान्स लि.ले आ.व.२०६०/०६१ को आयकर प्रयोजनको लागि खुद आय रु.९७,६६,०३१।—उल्लेख गरी आन्तरिक राजस्व कार्यालय क्षेत्र नं. १ काठमाण्डौंमा स्वयंकर निर्धारण विवरण पेश गरेको देखियो। सो विवरणको परीक्षण गरी आयकर ऐन, २०५८ बमोजिम समावेश गर्नुपर्ने आय समावेश नभएको, कट्टी गर्न नपाइने खर्च कट्टी गरेको भनी कर कार्यालयले रु.१,०८,६७,५६४।८० करयोग्य आय कायम गरी संशोधित कर निर्धारण आदेश गरेको पाइयो। उक्त निर्णय बदर गरी न्याय पाउँ भनी करदाताको तर्फबाट राजस्व न्यायाधिकरणमा पुनरावेदन परेकोमा न्यायाधिकरणबाट करदाताले बढी दावी गरेको भनी बोनस खर्च रु.३३,६५३।९० तथा शेयर निष्काशन अपलेखन खर्च अमान्य गरेको हदसम्म सुरु कर निर्धारण आदेश बदर गरेको देखियो। यसरी भएको निर्णय

उपर कार्यालय तथा करदाता दुवैको तर्फबाट यस अदालतमा पुनरावेदन पर्न आएको देखियो।

१५. बोनस ऐन, २०३० को दफा ५ मा "मुनाफा गर्ने प्रत्येक प्रतिष्ठानले एक आर्थिक वर्षमा गरेको खुद मुनाफाको दश प्रतिशत बराबरको रकम कर्मचारीहरूलाई बोनस वापत छुट्याउन पर्ने" व्यवस्था रहेको देखिन्छ। बोनस तर्फको दश प्रतिशत रकम छुट्याउने र आय रकम गणना गर्दा सो रकम छुट पाउने सम्बन्धमा यस अदालतबाट पटक पटक विभिन्न मुद्दाका सन्दर्भमा व्याख्या भई सिद्धान्त कायम भैसकेको देखिन्छ। प्रचलित कानून तथा यस अदालतबाट भएका व्याख्याको दृष्टीले हेर्दा करदाताले दावी गरे अनुसार दश प्रतिशत बोनस रकम खर्चमा छुट पाउने गरी राजश्व न्यायाधिकरणबाट भएको फैसला मनासिव देखियो।

१६. शेयर अपलेखन खर्चका सम्बन्धमा हेर्दा उल्लिखित रकम यस आ.व.को आय वा कारोवारसंग सम्बन्धित खर्च हो भन्ने देखिएन। आयकर ऐन, २०५८ को दफा १३ बमोजिम कुनै व्यक्तिले कुनै आय वर्षमा कुनै व्यवसाय वा लगानीबाट भएको आय गणना गर्ने प्रयोजनको लागि यस ऐनको अधिनमा रही कारोवारसंग सम्बन्धित सो आय वर्षमा आय आर्जन हुने कार्यमा भएका खर्चहरू कट्टी गर्न पाउने हुन्छ। विवादित शेयर अपलेखन खर्च पूँजीगत प्रकृतिको खर्च देखिएको र उक्त आय वर्षको आय आर्जनसंग सम्बन्धित खर्च भन्ने नदेखिएको हुँदा सो रकम आयकर गणना गर्दा कट्टी दिन आयकर ऐन, २०५८ को दफा १३ बमोजिम मिल्ने अवस्था देखिदैन। आयकर निर्धारण गर्दा यस प्रकारको शेयर अपलेखन खर्चलाई छुट वा कट्टा गर्न नमिल्ने भनी गरिएको सुरु कर निर्धारण आदेश मनासिव देखिन्छ। तसर्थ, शेयर निष्काशन अपलेखन खर्च रु.३,५६,५९२।—खर्च कट्टी पाउने गरी भएको राजश्व न्यायाधिकरणको फैसला सो हदसम्म त्रुटिपूर्ण रहेको पाइयो।

१७. अतः राजश्व न्यायाधिकरणको मिति २०६९/६/२५ को फैसला केही उल्टी हुन्छ र शेयर निष्काशन अपलेखन खर्च रु.३,५६,५९२।—खर्च कट्टा दिने नमिल्ने भई सो रकम सुरु कर निर्धारण आदेश अनुसार करदाताको आयमा समावेश हुने ठहर्छ। उल्लिखित शेयर निष्काशन अपलेखन खर्चको कुरामा बाहेक अन्य कुरामा राजश्व न्यायाधिकरणको फैसला मनासिव देखिएकाले सदर हुने ठहर्छ। अन्य कुरामा ठूला

करदाता कार्यालय तथा यूनाइटेड फाइनेन्स लि. दुवैको पुनरावेदन जिकिर पुग्न सक्तैन। अरु तपसिल बमोजिम गर्नु:

तपसिल:

१. माथि ठहर खण्डमा उल्लेख भए बमोजिम शेयर निष्काशन अपलेखन खर्च रु.३,५६,५९२।—खर्च कट्टा दिन नमिल्ने भई सो रकम सुरु कर निर्धारण आदेश अनुसार करदाताको आयमा समावेश हुने ठहर भएको र सो हदसम्म बाहेक अन्य कुरामा राजश्व न्यायाधिकरणको फैसला सदर हुने ठहर भएको हुँदा तदनुसार संशोधित कर निर्धारण आदेश गरी करदाताबाट पहिले दाखिल भएको कर रकम समेत गणना गरी भुक्तानी गर्न बाँकी कर रकमसम्म असूल गर्नु भनी ठूला करदाता कार्यालयमा लेखी पठाई दिनु।
२. फैसलाको प्रतिलिपी सहित जानकारीको लागि महान्यायाधिवक्ताको कार्यालयमा लेखी पठाई दिनु। दायरीको लगत कट्टा गरी, फैसला अदालतको विद्युतीय प्रणालीमा प्रविष्ट गरी, मिसिल नियमानुसार अभिलेख शाखामा बुझाई दिनु।

न्यायाधीश

उक्त रायमा म सहमत छु:

न्यायाधीश

इजलास अधिकृत:- शारदा फुयाल

कम्प्युटर अपरेटर:- मन्दिरा रानाभाट

इति सम्बत् २०७९ साल भदौ २० गते रोज २ शुभम् ।